

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANYIII

PUGNA PRO PATRIA

NUM 126.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa orsa: recullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hñ á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdrehi. Els empleats, de la dirra y pocs, actius y inteligents.—Ennobliada, altra vegada, en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradorf A ravensos de la ciencia y planter de filosofys y juristas. A fora la ensopida rutina.. —Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional, en sas lleys y cosums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constan progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Replodadas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las mñas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill llegendat del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; asseguits ab tractes d' una naci6 seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pear, ob enrho tenim lo precís: Forsa, riquesa y inteligencia. Repri mim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa, al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 3 Juny de 1905.

La Redacci6 no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats 6 copiats.

SANTORAL

Diumenge 4 VI després de Pasqua.
S. Franciscó Caracciolo fr.—Dilluns 5 S. Sanxo, Stas. Valeria y Marcia mrs. y St. Bonifici b.—Dimars 6 St. Norbert b. y cf. y Sta. Cándia.—Dimecres 7 St. Sabiniá, St. Pau b. y mr. y St. Pere y companys mrs.—Dijous 8 Sts. Salustiá cf. Nedard y Gildard bs. y Sta. Calfopa mr.—Divendres 9 Sts. Prim y Feliciá mrs.—Dissapte 10 Sta. Margarida reyna d'Escocia.

L' Orfe6 Catalá

Aqueixa benemérita institució acaba de doná una prova de lo molt que 's pot fé quant se vol fé.

Ella se proposá al igual que la dels Jocs Florals fer Art y Patria al organitzar-se, formant un estol de cantaires que recullin cansons arreconades unes y filles de la inspiració dels trovaires y compositors d' avuy atres, vá escampant pels tots los indrets fent brollar arreu fonts de pures aygues ahont s' hi inspiran y rejoyeneixent los cors que senten y els caps que pensan.

La festa establerta per dita Entitat nomenada Festa de la Música Catalana, conta sols dos anys de vida, mes, ha crescut tant y dona tant de fruit que al veurela tan abundant deya molt bé lo Mestre Millet: *L' esperit de Catalunya es jove y canta, el pervenir es nostre.*

Tortosa pot estar orgullosa ja que 's seu preclar fill l' eminent Mestre Pedrell ha fet sentir sa veu en ella com á president del Jurat. Tant de bo que nosaltres puguessem ajudarli en la hermosa tasca que en son parlament senyalá, y formant un estol capitanejat per ell, Tortosa puguesa fé Art y Patria ajudant á soldá aquella cadena *pera que jamay siguem hostes de la terra nadiua, sino senyors, amos y sobirans.*

La Veu els hi endressa la mes entusiasta enhorabona estenentla á tots quants ab son talent y esforços están fent obra tan culta y patriótica.

A fi de que nostres llegisdors puguen ferse una idea de lo grandios que resulta l'acte copiém de nostre estimat cofrere *La Veu de Catalunya* la descripció de dita festa.

La Festa de la Música Catalana

La sala y la concurrencia

Es una nova manifestació de la moderna cultura catalana; es una expansió del esperit que arreu anima á la nova generació que lluita y treballa ab xardorós delit y noble entusiasme pera afermar y caracterisar la personalitat del nostre poble; es un altre senyal de vida

que no saben veure, ni capeixen aquella pobra gent, ben digna de llástima, que cada dia donan per mort y enterrat el moviment intelectual y polític regenerador de Catalunya.

Si haguessin guaitat la Festa de la Música Catalana celebrada ahir s' haguieran convensut de que aixó no es mort ni ho matarán.

Hi faltaba á Catalunya aquesta festa y per aixó, tantost nascuda, s' hi arrelat tan fundament, ha tret tan pomposa brotada que revesteix ja tots els caràcters d' una veritable solemnitat.

Aquella sala del teatre de Novetats respirava un ambient de joyosa primavera moral y materialment. Arreu s' hi veyan garlandas de follatge y flors, en els ampits dels palcos en artística decoració matolls de verdor esmaltat de flors de tota mena y en las caras de la concurrencia joya y alegria, prometentse una festa excepcional.

Hi havia una gèntada grandiosa formada per personas de tots els estaments y classes socials desde las més capdals en inteligencia y riquesa fins á las més humils totes animadas del noble y generós impuls d' enlairar y dignificar á la nostra terra. Allí, tant com el sentiment del art, els acoblava á tots el sentiment de patria. "Art y Patria", era la divisa que esplendorosament lluia al cim de la Festa de la Música Catalana.

La Festa d' enguany ha revestit mes solemnitat que l' any passat per haverhi assistit en corporació l' Ajuntament de Barcelona y la Diputació provincial acompanyats de llurs macers y la banda municipal.

Eran dos quarts d' onze quan als sons de la marxa de Joan II entravan solemnialment a la sala precedits de sa artística Senyera las tres seccions de noys, senyoretas y homes del Orfe6 Catalá ab llurs mestres presidits per en Lluís Millet, el Jurat pel mestre Felip Pedrell, la Diputació provincial y l' Ajuntament.

Entre picaments de mans han pujat al escenari, que presentava un hermós aspecte. Al fons, sota un gòtic dossier y damunt alta graderia, l' trono que esperava la gentil Regina, a sos peus l' estol de senyoretas elegantment habilladas, lluint la airosa y graciosa mantellina blanca, y a son entorn els homes y noys. Més al devant, a la dreta, sota una grandiosa bandera catalana, la Junta Directiva del Orfe6, y a son costat l' alcalde senyor Lluch, el tinent d' alcalde senyor Borrell y Sol, el sindich senyor Nel-lo y els regidors catalanistas senyors Puig y Cadafalch, Albó, Peris, Serra y Pijoan. A la esquerra el Jurat, junt ab el president de la Diputació senyor Torres Picomell, el vis-president senyor Oms, els diputats senyors Bertrán y Musitu, Pi y Sunyer, Alcover, Alvarez, Pericas y Lluch.

Discurs y memoria

Comensa la festa llegint el mestre Pe-

drell un hermós discurs, que la falta d' espay, ab molt de sentiment, ens priva de publicarlo sencer. Recordá la festa del any passat:

"Salut, cantaires de la patria aimada!—deya—Que Deu vos conservi pera goig de la nostra generació, que pera vosaltres se uniré ab fort llas ab la del esdevenir; soldeu la cadena d' or de nostra mentalitat catalana; proseguintla sense oblidar cap dels seus anells, soldeula fermament pera que jamay siam hostes de la terra nadiua, sino senyors amos y sobirans..."

Parlá del entusiasme despertat pel conreu de la música popular inspirant aquesta Festa, fent brollar fresca inspiració dels músichs, aportant elements para bastir la casa pairal del Orfe6 Catalá.

"També—deya—n' es un altre de miracle obrat per la santetat de nostra causa, el que 's vinguin a agruparshi a n' ells nostres germans de Fransa, cridantnos pera acudir al Congrés de la Música popular, religiosa y profana que desitjan celebrar a Montpelier, l' antiga llar de totes las terras de llenguas d' oc y romanas baix el patronat dels monsenyors de Cabrieres y Corselade du Pont, bisbes de Montpeller y de Perpignan, presidents respectivament de la secció religiosa, francesa y catalana del Congrés; y del gran Frederich Mistral, president de la secció profana francesa del mateix: Jo he promés acceptar la presidencia de la secció catalana, ho he promés y hi aniré, si Deu me dona salut. Mon desitj seria que tots hi anessim a fondre cants y cants y a calentarse cors ab cors de germans."

S' extengué després en hermosas consideracions sobre la forsa regeneradora de la música natural dels cors, que parla a tots y tots l' entenen, música creadora de les mes grans concepcions.

No provarem ni d' extractarlas per que no poden publicarse més que integralment.

Acaba dient:
"Heus aquí la obra de nostra música natural, reintegradora maravellosa que, redimint l' art de sa antiga postració, ha infantat músichs que, soldant a la cadena d' or de nostra mentalitat els anells separats, han resolt el conflicte entre la música popular y la música artística. Tots el colors de la paleta popular han entrat a vessar en la música artística, els horizonts s' han aixamplat; la música artística té ara una sinceritat d' inspiració que jamay había alcansat: els artistas moderns hem après a cantar en nostra llengua propia per exaltació d' ideal convertida en cant; som nosaltres mateixos, no hostes en terra propia. La essencia de lirisme que respirem, plens els pulmons, ens dona aquesta forsa interior que ennobleix la vida de cada hñ y forma la educació d' un poble. Cantém tots els que tenim una veu, arrelant nostres cants en el cor del poble, y aixís

podrém lluitar contra las embranzidas del vent quant el cel s' enfosqueixi o gronxarnos al bés de la primavera embaumada quan el sol ens amari de claror.

Cantaires, oh cantaires que avuy, com sempre, porteu la veu de tots els nostres cors, de tots.

Aquéli qu'amou li glori,

Li valent, li majorau...

Cantaires, oh cantaires, enlairéu la cansó nova dels que avuy venen a rebre l' bateig de nostre amor y de nostras ánimas y diguéuli a la comtesa, a la nostra comtesa, a n'aquella comtesa del gran Mistral:

Reparaisse, ó resplandour!

Foro, foro la tristesso!

Vivo, vivo la bandour!"

Una grandiosa ovació va arrencar el discurs del mestre Pedrell, que ensara durava quan va alsarse el mestre en Lluís Millet a llegir la Memoria del Jurat referent al mérit de las composicions premiadas. Una a una, las va anar estudiant ab aquella galanura de frase, ab aquella justesa de concepte y las frescas y hermosas imatges que sab posar en Millet quan escriu.

Li ha valgut també un grandios picament de mans.

Autors y obras premiadas

El secretari, senyor Doménech, ha obert el plech de la composició "La cansó de la bandera", premiada ab el primer accésit al primer premi (que no s' ha adjudicat). Va resultar serne autor el jove Joan Baptista Lambert, que va rebre la Flor natural.

Va ferne ofrena, y per lo tant, va nomenar Reina de la Festa a la seva germana la gentil y airosa senyoreta Eulalia Lambert Caminal, corista del Orfe6 Catalá, que entre grandiosos picaments, autor y regina varen atravessar la sala y pujaren al escenari, hont, se ls tributá una ovació.

La reina va assureus al trono entre dúas xamosas nevas que, a modo de patge, l'acompanyavan.

L' Orfe6, dirigit pel mestre Millet, va cantar "La cansó de la bandera", feta sobre lletra del Víctor Balaguer. Grandiosos aplaudiments la coronaren. Al seu jove autor, premiat en tots els certamens musicals celebrats en aquets temps darrers y distingit pianista de la Sala Mercé, no és pas arriscat augurarli brillantísim pervenir en la carrera artística que ab tant talent y entusiasme prossegueix.

Resultaren guanyadors dels altres accésits en Frederich Alfonso, per sa composició "Bressol", y en Joseph Sancho Marraco, per "Amor de fill."

Del premi del Cardenal Casañas va resultarne guanyador el mestre en Domingo Mas, Serracant, per una hermosa missa de Gloria polifónica a quatre veus.

L' Orfe6 va cantarne ls "Kyries, y

l' "Sanctús,, que arrencaren un grandios aplaudiment.

Els accessits se concediren a Joseph Sanxo Marraco y a Francisco Arezo, resident a Lazcano (Guipúzcoa).

El premi del objecte d'art del Centre Excursionista de Catalunya va donar-se al jove Joaquim Pecanins, per una preuada col·lecció de melodies populars,

La secció de senyoretas de l'Orfeo va cantar admirablement "Els dos camins,, y "El mestre,, alegroya y xamosa cansó que hagué de repetir-se pera fer-callar els aplausos del públich.

El premi del Ateneu Barcelonés se donà a la col·lecció de cansons populars presentada pel jove Valeri Serra y Boddú, de Bellpuig (Plá d' Urgell). Se cantà la cansó de "El soldat y la donzella,, que també hagué de repetir-se.

El premi de la Lliga Regionalista se concedí a la col·lecció de melodies pera cant y piano del jove Joseph Civil y Castellví, que actualment estudia a París.

La senyoreta Beatriu Costa, acompanyada al piano per la seva mestra la senyora Júbés de Puigjaner, va cantar-ne tres "Melangia,, "Cada vegada que et veig,, (lletra del Mateheu) y "Las colometas volan,, (lletra de mossén Cinto). Va cantarlas ab gran aplauso. A abdúas senyoras se 'ls feu el present d' una hermosa toya de flors.

Guanyá accéssi la col·lecció de melodies del reverent mossén Cogul. Acompanyada al piano per l'Estradé, la Fonollar, de l'Orfeo va cantar-ne dúas, entre ellas "La jutglaresa,, arrencant grans aplausos.

Se concediren mencions honoríficas als joves Conrat Molgosa y Planas y Amadeu Argelaga.

El premi del doctor Frederich Vinyas y Cusi se concedí a la xamosa col·lecció de cantls escolars den Joseph Civil y Castellví.

La Secció de noys de l'Orfeo, acompanyada al piano pel mestre Salvat, va cantar "Cap a casa,, (repetida), "La familia,, y "Orfanet,, totas ellas hermosissimas y fins corprenedoras.

Se concedí l'accessit a la col·lecció den Joan Baptista Lambert que, acompanyant-les ell al piano varen cantar-ne "La escola,, y "Mals companys,, molt bonicas y molt aplaudidas.

Se doná menció honorífica a la col·lecció de donya Narcisa Freixas, de la qual se 'n cantá "Petits estudiants,, que fou ovacionada per sa originalitat.

El premi de don Joan Millet se concedí al professor de l'Orfeo en Francesch Pujol, per la valiosa y molt interessant col·lecció de composicions desconegudas de mestres anteriors al sigle XVIII, transcritas per ell ab notació moderna. N'hi há que son veritables troballas que cridarán fundament la atenció quan se donin al públich. En Pujol fou ovacionat per sos companys y pel públich al anar a recullir el premi.

Del premi de la secció choral del Orfeo va resultar-ne guanyador en Joan Baptista Lambert per sas cansons armonizadas a chor mixte.

Se cantaren "La mort de la novia,, y "Els tres tambors,, que foren ovacionadas y bisadas abdúas.

Els accessits se concediren a n'en Frederich Alfonso y Ferrer per sa cansó "L'hostal de Laperia,, y a n'en Joseph Sanxo Marraco per la de "Cant d'amor,,.

Discurs de gracies y acabament

Acabat el repartiment el senyor Cabot, president del Orfeo, va pronunciar un eloqüent discurs, endressant galanas frases a la Regina de la festa, donant grans mercés als autors per sas hermosas composicions enviadas, al Jurat per son saber al donar el veredicté, a las autoritats per la encoratjadora protecció donada a la festa y al poble per son entusiasme y la cooperació que dona a l'obra de cultura patriótica que va fent l'Orfeo Catalá. Demaná que no minvi aquest entusiasme, ni li regategin la cooperació pera arribar a assolir els pro-

jectes que té de bastir la casa pairal, quals parets ja comensan a pujar, y seguir la noble tasca de conrear l'art de la terra tot esperant l'hora del triomf de la nostra causa, que avuy encara no s'ovira ja que las nuvoladas de ponent encara l'amagan.

Una tronada formidable d'aplaudi-ments ressoná al acabar aquestas paraulas.

El mestre Millet agafá la batuta, tots els coristas s'alsaren y comensaren las primeras notas de nostre himne nacional la cansó de "Els Segadors,,. Tothom va alsarse respectuosament. Regina, Ajuntament, Diputació y poble drets varen escoltarlo entre grandiosos aplaudiments y aclamacions entusiastas que esclata- van a cada estrofa, entre viscas a la Festa de la Música Catalana, al Orfeo Catalá y a Catalunya. Fou un moment grandios, solemniel y entusiasta.

Algú va intentar anarsen perque no s'hi sentia bé entre aquell sanitos entusiasme per las cosas de la terra, pero no gosá a perturbar aquella grandiosa manifestació ab un acte de protesta.

Tots els que se n'enteraren li remercian que sabés usar de la respectuosa tolerancia quemereixen las honradas y dignas manifestacions de tot el públich unánimement expressadas.

La Banda municipal tocá mentres ana van sortint autoritats, corporacions y públich. Tothom estava contentissim de la grandiositat de la festa, y mutualment se donavan las més entusiastas felicitacions.

Al sortir al carrer en Joan Baptista Lambert y la Reina de la Festa, se'ls tributá una carinyosa ovació.—P

Amor á lo nostre

Lo menyspreu de lo propi es sempre mala senyal; y despreciar lo propi remey, es falta d'instint, de sentit comú; y n'obstant en la generació actual en la que 'l regionaliste desperta y avansa, encara n'hi ha molts que 'ls hi falta un punt de sentit comú.

Ens trobem ab una Catalunya aclaparada, oprímida abolides ses libertats: sos drets no son respectats y sa personalitat es menysprehuada dels estranys. Tenim també una Catalunya pels propis respectada, defensada ab fé y amor pera fer-la gran y digne y per aixó reclaman la seua autonomia. Mes, per desgracia, n'hi ha molts que buscan la llibertat y la vida allá ahont no hi ha mes que la inacció y la mort; molts esperan la llibertat d'una república somiada, falsa, hipócrita, revolucionaria y anti republicana; altres al contrari confían en lo remey de part d'aquets governs centralistes, despóticos, tiranisadors, farsants, vividors, a la esquena del poble enganyantlo miserablement, encuberts ab la capa de l'hermosa democracia; y n'hi ha de altres, per sort pocs, que encara volen lo remey de mes lluny, y tots cegats per apassionaments, quins per uns, quins per altres, vehuent ó no volen veurer que 'l remey lo tenen á casa.

Som en periode de restauració regionalista del esperit catalá; mes, encara hi ha gent ensibornada per la vella rutina, en treballar per vestir la nostra Patria, ab un vestit mes ó menys bonic, ample, ó visible; ab formes monarquiques ó republicanes que no passan d'esser un pur ideal de forma, ab programes buits;

y no's recordan de fomentar l'esperit, la sustancia de la Patria; buscan lo remey, mes, lo buscan allá ahont no hi es; lo buscan á fora y 'l tenen á casa, en la regió.

Diu lo bisbe de Vic Dr. Joseph Torras y Bages en son hermosissim llibre la *Tradicció catalana* ab singular penetració: «*lo verdader servidor de la Patria, fugint de modes y d'estrangeres teories, ha de guarir los mals ab remeys de la terra que habitam*» «*havem de buscar en la mateixa Patria los medis de restauració; la vis medicatrix naturæ la possehexen les cosas no sols fisiques, sino morales; y lo sentit comú ensenya que un vestit ha de apedagarse ab draps de la mateixa mena.*» «*No devem may fiarnos dels partits que tot ho volen anar á cercar fora de casa; la amor ben ordenada comensa per si mateix*».

¿Perqué no son ateses les aspiracions y necessitats de Catalunya? perque 's limita y 's posa trabes á l'industria, al comer, a la moralitat, á la pau social? perque s'aumenten los pagos y no's satisfan les necessitats del obrer? Perque 'ns governan gent que no 'ns coneix. Diuhent los sabis que l'estimació d'una cosa es coneixerla, distinguir ses bones qualitats, treurerli 'ls defectes y ferli bé. Y com ens poden estimar, feros bé, socorrer les nostres necessitats y aspiracions de nostra terra gent que n'coneixent?

Si gent que no vos coneixen venen á vosaltres ab aparença d'amistat, penseu, que ó van perduts, y por lo tan vos necesitan, ó es que volen trairvos; si van perduts dirigiulos á casa seva que prou feyna trobaran si la volen fer, y si volen trairvos, aparteusen, defenseu la vostra vida.

Fem lo mateix per nostra Catalunya; si no la volem veurer desprestigiada y abatuda, si volem salvarla y salvarnos ab ella, treballlem pera que 'ns governin gent que 'ns coneixin, gent de casa que coneixen les nostres faltes propies necessitats y voldrán salvarnos perque ensemps se salvarán ells; ens tindrán mes amor que 'ls estranys, puig serán de nostra casa, serém germans y tots treballarem per nostra terra, nostra Patria y la farém gran, rica y plena. Y aixis estimarem lo nostre.

Nagaya.

El primer escamot

Fá pochos días que la premsa d'aquesta ciutat, en la secció d'informació telegráfica, donava compte dels opositors aprovats en els exercicis pera notarias celebrats a Madrid, quals opositors deuen de ésser destinats a Catalunya. Llevat d'uns quants noms catalans, la casi totalitat de la llista publicada, composta de vintisis noms, es de procedencia castellana; y sense que vulguém negarlosli cap mérit, sense que necessitem saber qui son, de hont venen y qué's proposan podem afirmar resoltament que serán una verdadera plaga pera Catalunya, ja que no podrán cumplir el seu càrrech ab la conciencia que es de demanar a un depositari de la fé pública, qui, din-

tre de las costúms catalanas, es quelcom més que un guiador de la familia, puig que, pel carácter consuetudinari de nostre dret, hem de considerar al notari com un dels fermes puntals de la legislació catalana, mantenedor y continuador d'ella; més encara, com un verdader legislador.

Está, donchs, per caurens a sobre 'l primer escamot que, en venjansa de las xiuladas, ideá en Dato ab el R. D de 26 de febrer de 1903: exércit que ha de venir a arrunar totalment al nostre dret sanch de la nostra sanch, vida de la nostra vida, ánima, junt ab la llengua, de la terra catalana. Per aixó, al aproparse aquesta tempesta, hem de protestar del funestissim decret y no hauriam de parar fins a obtenir la seva total derogació, no contentantnos, com ho ferem, ab el Real Decret de 11 de maig de 1903, que limita a la meitat els mals efectes d'aquell R. D., pero que, encara propinantnos el veneno a mitjas dosis, respectá y deixá en peu la formació del cos notarial encarregat de matar en las sevas arrels el dret de la nostra terra.

A las ciutats y a tot arreu ahont hi hagi, a més dels notaris castellans, un altre de catalá, els efectes d'aquells serán dolents; pero, per la experiencia d'altres cassos, creyém que 'ls intrusos, o hauran de plegar el ram, o haurán d'adaptarse a las costúms de la nostra terra; haurán de sucumbir. Mes, a la montanya y allá ahont no més hi hagi un sol notari, que es precisament allá ahont aquet carrech té més importancia, perque 'ls contractants necessitan més y més dels bons consells del funcionari públic, els efectes serán funestissims, tan funestos que creyém que determinarán la desaparició de gairebé totas las nostras costúms familiars.

¿Cóm es possible deixar en mans de un home que desconeix totalment nostre réjim juridich, la vida juridica de nostre poble? ¿Cóm es possible encomanar la defensa de las nostras costúms a qui ve imbuít d'unas costúms contrarias y oposadas a las nostras? Perque hem de tenir present que la nostra familia catalana té una fisonomia particular y ben assenyalada que en molts punts es la antítesis de la familia que ideá'l Códich Civil, última expressió de la ciencia juridica que posseiran el nous notaris. Y aquet carácter de la familia catalana ve determinat per un contracte, millor dit, per la lley de la familia, pels capitols matrimoniales, que d'avuy en endevant vindrán a càrrech d'homes que, o'ls odiarán, o'ls malmetrán.

Y la conservació de la familia catalana es de capdal importancia pera'l catalanisme, ja que sense nostra singular constitució familiar queda mancada de fonament la existencia de Catalunya com a cos nacional. Els homes del Códich Civil no podrán compendre may las inmensas prerrogativas de la catalana, *senyora y majora* en la nostra terra, *perdularia* a qui's l lensa un tros de pá, en forma de quota d'us de fruit pel Códich Civil, pera evitar que la necessitat empenyi a la viuda cap a camins esgarriats o que puguin *empañar el brillo y rango de la casa*.

No la comprendran may la virtualitat de la excelsa llibertat de testar, conseqüencia llògica de la nostra llibertat civil, els homes de las *legítimas cortas y largas, de las mejoras y reservas*, trabas totes ellas ilògicas, irracionals, porque privan al home del domini sobre 'ls seus bens, domini y llibertat que deurian respectar tots els lliberals y *hidalgos* de la terra castellana. No la comprendran may la nostra sòlida constitució familiar que's succeeix resistent al temps y al sigles, els homes d'aquella familia montada pel Códich Civil que a la mort del pare's reuneix pera partirse las despullas y tal vegada pera no véures mes, d'aquella familia tan morta que pera confiarli la tutela dels menors s'ha tingut de posar el tutor baix la tutela del consell de familia y baix la vigilancia del protutor, y tots ple-gats baix un'altra tutela: la tutela judicial, que als jutjats van a parar totes las rahons de familia; y van a pararhi precisament porque'l Códich Civil tractá d'evitarho.

Menys mal si d'aquells vintisis n'hi hagués alguns fills de regions forals; porque aquets tal vegada no coneixerian el nostre. Mes, aduch rebaixantne alguns, la immensa majoria será procedent del centre, de la rassa dominadora que no coneixerá nostre dret, ni voldrá respectarlo.

Hem de protestar també de la poca importancia que, en el programa pera l'exercici teòrich pera Notarias, se dona al Dret Catalá. Portats del afany d'uniformar, els homes de Madrid farán un programa plé de faramalla y mancat de fons, incapas de fer profundisar en l'estudi del dret y fet exprés pera que s'hi lluinixin memorions o cotorras.

Ja'ls anirém tocant cada dia més els funestos resultats de la organissació notarial actual; el primer escamot que ara 'ns envían farà bona feina; els que seguirán la farán tan bona y més rápida, si tots els catalans no evitém que las nostras venerandas tradicions juridicas estiguin en mans de sacerdots que no creuen en ellas, de faritzeus que volen mal-métrelas.

Es un cas de dignitat y de vergonya voler que'ls Notaris de Catalunya siguin catalans o catalanisats.

R. ESCLASANS Y MILÁ.

Constitució política de Catalunya

formada ab arreglo als usatges, constitucions, capitols y otras lleys antiguas de la terra, que sancionaren les Cortes Catalanas reunidas en la ciutat de Barcelona en l'any 1702.

Pera demostrar a ne'ls *avensats* de avuy que la llibertat individual que ara demanan era continguda en la Constitució de la Nació Catalana, transcribim a continuació alguns dels articles copiats de la mateixa Constitució:

Article 1.er La Nació Catalana es la reunió dels pobles que parlan lo idioma catalá. Son territori comprén Catalunya ab los Comtats de Rosselló y Cerdanya, lo regne de Valencia y 'l regne de Mallorca.

Article 2.^{on} Los tres pobles que forman la Nació Catalana, tenen sa constitució política y están confederats entre sí y ab lo regne d'Aragó mitjantsant certas condicions.

Article 3.er Catalunya es lliure y independent y per cap concepte pot rompres sa unitat ni analisarse.

Article 9.er La Casa Catalana es lo fonament de las llibertats y 'l segurissim refugi dels catalans. Com domicili de la familia natural, la corporació, la comunitat, la casa catalana, es inamovible y 'l que entra en ella sens permís comet dos delictes: un privat d'injuria al quefe de familia, y altre públich de violació de la pau y treva, o alteració de l'ordre.

Article 12. Los animals doméstichs, los instruments de treball, las armas y cavalls pera ús y defensa, los vestits, las robas del lliit y 'l bagul no poden ser embargats per contribucions, deutes, ni per cap concepte. Los empleats que contravinquin eixa disposició, además de la pérdida perpétua de son ofici, serán condemnats a arbitri de la jurisdicció real.

Article 16. La cassa y la pesca son lliures a Catalunya.

Article 17. (De las llibertats individuals.)—Hi ha a Catalunya complerta llibertat d'anar y venir per mar y terra, de dia y de nit, per tota mena de camins sens passa-port ni document de cap mena....

Article 18. Ningú será a Catalunya detingut ó prés sens mérits suficientes de culpabilitat y sols per manament escrit del tribunal competent....

Article 19. Queda exempta de presó tota persona que dongui fiansa suficiente dels danys y perjudicis, a no ser que sia culpada d'homicidi o altre delictes que mereixi pena corporal afflictiva....

A ne 'ls pobres no se 'ls exigirá fiansa provisional, sino tan sols jurament.

Article 20. ...No sortirá cap causa de Catalunya, ni s'executará sentència de tribunal foraster.

Article 22. Las presons son pera custodia y no pera mortificació dels detinguts; los jutjes baix sa responsabilitat, cuidarán de que 'ls presos no estiguin en calabossos foscos, estrets o humits.

Article 25. Cap lley prohibeix a Catalunya la publicació y circulació, sens previa censura, de tota mena de impresos....

Ni l'entrada d'obras extrangeras... Ni la llibertat de fundar y tenir establiments d'ensenyansa.

Article 29. Los catalans poden portar y posseir armas ofensivas y defensivas de dia y de nit sense impediment de cap mena.

Article 30. Los catalans están exemps del servey de las armas si 'l príncep en persona ó son lloch-tinent no 's posan devant de l'exércit. No poden ser obligats a servir de guarnició en destacaments militars o en lo resguart de las fronte-

ras. No deuen servir en las guerras fora de Catalunya, ni en las armadas de matricula de mar o altres d'enganxe forsós. La redempció del servey militar, quan es permesa en los cassos de convocació general, deu ferse en proporció de la posició social de cada huy y no baix un tipo general y uniforme.

Article 32. (Garantias dels drets dels catalans). Lo respecte als drets y llibertats dels catalans está garantit per la responsabilitat civil y criminal dels que violan ditas llibertats y drets; poguent lo perjudicat usar dels procediments judiciales comuns, o dels extraordinaris de la pau y treva o en forsa dels Usatjes de Barcelona...

Article 33. Tota infracció comesa per las autoritats, inclós pels tribunals de justicia, deurá ser reparada a instancia de la diputació general, a quin càrrech está la defensa de las llibertats de la terra. Las infraccions comesas pel Príncipe o la seva familia, son d'exclusiva competencia y objecte del «Memorial de Agravis» de las Cortes.

Article 35. Las ordes, cartas o privilegis reals contraris a las constitucions y llibertats de la Nació Catalana no valen ni s'han d'obeir.

Article 36. No s'acceptin ordes ni despatxs del Príncipe que no vagin refrendats pel canceller y viscanciller del consell suprém de la Corona d'Aragó.

Article 38. Son responsables personalmente los jutges y empleats que cometin alguna infracció a las Constitucions y llibertats de la Nació Catalana. L'acció contra ells es pública.

Cada tres anys se subjectará a una informació sumaria y pública a tots los empleats de Catalunya, pera lo qual se crearán tribunals compostos de ciutadants dels tres estaments per iguals parts.

Article 45. Las Cortes Catalanas son la reunió dels representants de totes las classes socials pera tractar ab lo Príncipe del bon estat y reforma de la terra.

Article 49. Tenen lo dret d'assistencia a Cortes per delegació 'ls sindichs o Diputats elegits per las autoritats, vilas y llochs que constitueixen, com municionis lliures, l'estament popular.

Article 50. L'assistencia a las Cortes es un dever.

Article 51. ...Los concells de las vilas o una comissió especial fiscalisarán y dirigiran los actes de sos Diputats, y podrán revocalsi 'ls poders en cas de negligencia o desobediencia graves.

Article 57. (De la constitució de las Cortes.—Lo compte de Barcelona obrirá la legislatura pronunciant o llegint precisament en llengua catalana 'l discurs del trono, contestant-li los presidents dels tres Brassos. Si las Cortes son generals de tots los Estats confederats, la resposta será precisament en llengua aragonesa.

Article 63. (Del sou del rey).—Citará 'l Rey a ne 'ls tres Brassos pera 'l solemne jurament de las novallas lleys, y després d'aquesta cerimonia los presidents dels Brassos presentarán al Rey lo capital del votiu que las Cortes li otorgan, extentsen acta.

Article 82.Ni 'l Rey ni sa familia están exceptuats de pagar los impuestos de la Diputació.

Cent noranta dos anys enrera. Catalunya s'havia fet aquestas lleys. Catalunya era en aquella época la nació més avensada del món. Si ambicions despóticas no haguessin entrebancat sa marxa progressiva, avuy Catalunya fóra 'l mirall del món civilisat. (De «Lo Camp de Tarragona».)

NOTICIAS

Lo diumenge prop passat se inaugurá en la iglesia de S. Blay una tanda de conferencies pel Rnt. P. Palau en les que s'exposen d'un modo clar l'estat actual de la qüestió social, indicant lo verdader camí que dehent seguir tant l'obrér com lo patró pera la consecució dels seus ideals.

La concurrencia ha sigut estos dies molt numerosa y son grans los elogis que tothom fá del P. Palau.

Sent l'objecte principal d'aquestes conferencies la ilustració del poble ens sembla haurient resultat mes profitoses parlantlos en la seua llengua propia; pos no hi ha dupte en que per mes que l'orador s'esforse en usar un llenguatge clar y a l'altura de totes les persones que componen l'auditori molts conceptes passen per alt pera alguns obrers poc familiarisats en la llengua castellana com aixís hem tingut ocasió de comprobarho en alguns cassos.

BANYS Y AIGUAS FERRUGINO-NOSAS DE EPLUGA DE FRANCO. LI. Vegis l'anunci de quarta plana.

Se diu que pera 'l proxím eclipse total de sol que tindrà lloc lo proper mes d'Agost son molts los sabis que volen vindre á visitá l'Observatori del Ebro dirigit pels Rts. P. P. Jesuitas á Roquetes.

Pera estudiar dit fenómeno vindrán los jesuites mes ilustres que s'han dedicat en preferencia á les investigacions astronómiques y cosmològiques, procedents dels diferents Colegis que té la Companyia á Alemanía, Fransa, Portugal y altres nacions del continent europeu, ab quina cooperació podrá 'l P. Cirera organissá un servey complet d'exploració científica, ostudiant l'eclipse desde tots sos punts de vista.

Aixó demostra la gran importancia que pera l'mon científic tindrà l'obra duta á cap pels P. P. Jesuitas á la ciutat de Roquetes.

Hem rebut els primers números de «Nova Llevor», setmanari autonomista que ha comensat a publicarse á la ciutat d'Igualada.

Molt ens plau la aparició de aqueix nou periódic que ve ha ajudarnos en la defensa de nostres ideals autonomistas, desitjanli moltas prosperitat y anys de vida.

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Pegala una edició monumental
 Il·lustrada per Xiró
 del poema de Mossen Verdaguer
 "L'ATLANTIDA"
 Surt cada diumenge—Un any Ptes. 30—Mitx any Ptes. 15'50—Tres mesos Ptes. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRESERVATRICE

La mes antiga de les companyies franceses contra 'ls accidents Autoritzada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS
 CAPITAL SOCIAL
CINC MILLONS DE FRANCS
 Seguros individuals, colectius, de carros coxes, caballeries y accidents de tercer a primes reduïdes.
 Agent general en Tortosa—Vinaroz, y sas respectives comarcas:

JOAN ESTEVE

Gran fàbrica de terrisseria y objectes refractaris

D. JOSEPH SERVERA

DESPATX Y FABRICA: Arrabal de Caputxins (Tortosa)
 S' encarrega la casa de tota classe de treballs y objectes refractaris tals com maons, toixos, tobois, forns y gresols pera fàbricas de gas, de sulfur carbó, de blanc de zine, refinació de sofres y demés industries.
 Tambè s' dedica a la construcció de forns y gresols pera la fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera fer bugada, planxar y cuinar

Disponible

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
 DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' hivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.
PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.
 Plaça de la Seu y Arc del Rumeu
TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plaça de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la travessa del Angel) **TORTOSA**

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vives (traduits de la llengua castellana, a la catalana pera major profit de las ànimes del Bisbat de ortosa l' any 1817 per ordre del Illuistrissim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitaràn noticies de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en particular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

DISPONIBLE

Horas d' arribada y surtida de trens Coches correus, Ordinaris y Recanés d' aquí Tortosa.

	Arriba	Surt	Clase
Mati			
De Valencia correu	2h 10	2h 27	1.º 2.º 3.º
De Valencia curt.	6h 39	6h 56	3.º
Tarde			
De Valencia exprés.	16h	16 h 05	1.º 2.º
Mati			
De Barcelona correu.	1h 50	2h 11	1.º 2.º 3.º
Tarde			
De Barcelona exprés.	13h 16	13h 21	1.º 2.º
De Tarragona curt.	20h 37	21h 02	3.º

Coches y Ordinaris

	Arriba	Surt
Hostal del Pont. —De la Cenia diari.	8h tarde	2h. trts
» Agnes dillums dimecres divendres.	8h. mt	3h. tart
» Aulara diari.	8h. mt	2h. tart
» Gandesa correu diari.	4h. mt	4h. tart
Hostal del Sol. —De la Cenia diari.	8h. mt	2h. tart
» Gandesa diari.	6h. mt	2h. tart
» Fresneda dillums y dijous.	8h. mt	3h. tart
» Vall de robes.	8h. mt	3h. tart
» Santa Barbara diari.	8h. mt	2h. tart
» Corbera dillums y dijous.	4h. mt	6h. tart
Hostal del Paradó. —Morella dillums y dijous.	3h. tart	6h. tart
» Godall diari.	8h. ta.	3h. tart
» Aldover »	8h. mt	2h. tart
Hostal de la Lluna. —De Xerta diari.	8h. mt	3h. tart
» Galera »	8h. mt	2h. tart
» Mas de Barberans diari.	8h. mt	2h. tart
Hostal de la Granosa. —Perelió dillums y divendres	6h. ta.	1oh. m.
Hostal d' Abril. —Tivenys diari (dos ordinaris).	1oh. m.	2h. tart
» Prat de Compte dijous.	4h. ta.	1oh. ma.

Tots los dies encarres pera Barcelona ab los trens expressos —Andreu Canyellas y J. quatre cantons casa Calduc (couré).

BANYS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE

ESPLUGA DE FRANCOLI

a 10 minuts de Poblet; estació de F. C. de Lleida a Reus y Tarragona.

Balneario de 1.º ordre a càrrec dels propietaris nous. Se veu de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amobladas y ab cuyna, pera familias. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Servey de carruatges de 'n Palau y Tarés

Aquestas aiguas ferruginosas no tenen rival pera regularisar las épocas menstruales y pera curar l' anemia, neurastenia, clorosis, escrofulas, linfatisme, dispepsias atónicas, histerisme convalescencias etcétera.

Pera llogar xalets y demanar informes: a Barcelona Plaça Catalunya 4, 1.º 1.º y a l' Espluga Srs. Civit germans Administradors del balneari.

DISPONIBLE